

D • N

30/8 1952

Uppgivelse och följsamhet

För två och en halv månad sedan sköt ryssarna på internationellt vatten ned två obebärgade svenska flygplan och åtta svenska flygare. Regeringen avgav en skarp protest under enhälligt anslutning från alla demokrater. Redan tidigt framhölls på många håll, även bland socialdemokraterna, att en vädjan till Förenta nationerna borde ske, i varje fall om efter någon tid protester i Moskva visade sig fruktlösa. Det var emellertid känt att regeringen ställt en sådan vädjan i utsikt och uttryckligen förklarat att protestaktionen inte uteslöt ett senare anlitande av FN. Man trodde sig allmänt kunna utgå från att för en gångs skull utrikesledningen skulle handla med den energi som folkmeningen kiävde och därmed trygga en fortsatt enighet, en oförminskad anslutning.

För nära en månad sedan avgavs, sedan ryssarna vägrat att erkänna och gottgöra, den senaste protesten i frågan. Det var tydligt att om denna protest skulle leda till en uppmjukning av den ryska hållningen — en osannolik möjlighet, men dock en möjlighet — så vore detta tänkbart blott under förutsättningen att utvägen att vädja till FN stod kvar som ett slags påtryckningsmedel. Ett stort antal politiker och tidningar betonade också att en sådan hänvändelse borde ske: de höll på att denna aktion var sakligt befogad och en konsekvens av vårt medlemskap i FN, de höll på dess värde som hjälpmedel i konflikten.

Men vad gjorde regeringens ledare? Efter några dagar förklarade de att en hänvändelse till FN inte borde komma i fråga; de antydde att saken inte ytterligare kunde bedrivas — utom genom att småningom den svensk-ryska notväxlingen publicerades i översättning till skilda språk. Enligt hr Undén är en vädjan till FN att ge sig in på en "fruktlös, utdragen process" som "grumlar de rättsliga synpunkter Sverige anlagt". Denna hållning stod i strid mot vad man tidigare gjort och sagt. Den innebar en uppgivelse, då man väntat och räknat på ett aktivt fullföljande. Den innebar i praktiken en an-

visning till Ryssland att inte alls bry sig om de svenska kraven. Varför skulle ryssarna ändra sig, varför skulle de över huvud svara Sverige då den svenska regeringen i tal efter tal deklarerade sin villighet att under alla förhållanden avskrika saken? Det kan inte ofta i en konflikt av denna art ha förekommit att den förorättade parten skarpt protesterar — och samtidigt offentligt förkunnar sin vilja att låta sig nöja utan försök att på annan väg vinna upprättelse. Skärpan i protesterna blev meningslös genom dessa regeringens kommentarer; reträtten doldes inte av noterna.

I detta läge befinner vi oss just nu. Men övergången till en ännu mera förödmjukande situation är väl förberedd. Skall ni kritisera hr Undén just då han har sin svåra kamp med ryssarna, frågar hr Erlander med en martyrimin som i ordböckerna kunde ingå som definition på vad som menas med falskt patos. Den socialdemokratiska pressen — partiets svans, för att tala med utrikesministern — viftar sitt bifall

samtidigt som den fullföljer tacken mot de motspänstiga. Att inte hålla hop med utrikesministern blir aktivism, enligt huvudorganet i Stockholm; det visar brist på patriotism "i en akut konfliktsituation med vår östra granne", skriver huvudorganet i Sydsverige. Alltså: vi som anser att regeringen bör fullfölja sin aktion, hålla sina löften — vi är nu på en gång krigshetsare och nationellt opålitliga.

Kunde man bortse från att det här gäller svenska plan och människoliv, bleve det komiska i läget överväldigande. Det blir aktivism att vilja gå till FN, denna institution som sedan sju år prisats som ett värm för de små staterna vid överväld från de stora. Det blir en patriotisk plikt att hålla med hr Undén: dels för att hr Undén är perfekt i den alliansfria genren, dels för att hr Undén är vår David i konflikten med Ryssland — samme hr Undén som vill avskrika denna konflikt utan vädjan till FN. Vi skall, kort sagt, följa hr Undén för att ge honom makt i den ryska striden, och vi skall tillika med ödmjukhet anamma att hr Undén inte vill fortsätta denna strid. Det är enighet i uppgivelsen man predikar — sådan är verkligheten. Något eländigare skådespel har inte uppförts i den svenska debatten sedan krigets slut.